

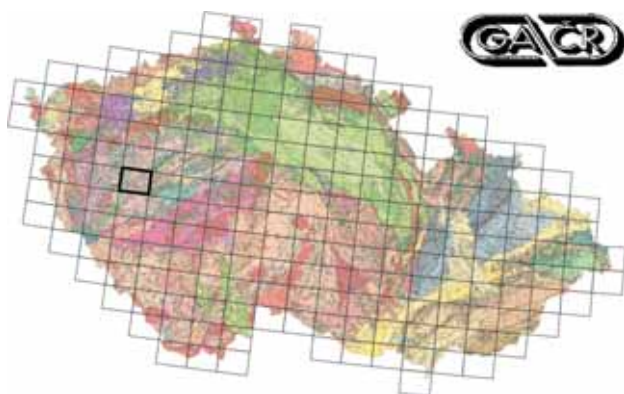
Nový nález trilobita *Holoubkovia klouceki* (Růžička, 1926) (Lichida) v mílinském souvrství (tremadok) v Barrandienu

New find of *Holoubkovia klouceki* (Růžička, 1926) (Trilobita, Lichida) in the Mílina Formation (Tremadocian) in the Barrandian area

MICHAL MERGL

Katedra biologie, Fakulta pedagogická, Západočeská univerzita v Plzni, Klatovská 51, 306 19 Plzeň; mmergl@kbi.zcu.cz

(12-33 Plzeň)

Key words: Ordovician, Mílina Formation, Trilobita, Lichida, Barrandian, Prague Basin

Abstract: A new find of the rare lichid trilobite *Holoubkovia klouceki* (Růžička, 1926) brings the first unambiguous evidence of the presence of this species in the Mílina Formation (Tremadocian). So far, the species has been known from the older Třenice Formation and two lichid hypostomes formerly established from the Mílina Formation could not be well compared with specimens from the Třenice Formation. The incomplete pygidium probably belongs to early holaspid specimen.

Holoubkovia klouceki (Růžička, 1926) je vzácný trilobit, který byl do roku 2006 bezpečně znám jen z třenickeho souvrství (Růžička 1926, 1931; Vaněk 1959, 1965; Mergl 1994, 2006). Tři pygidia, neúplné kranidium a dva hypostomy reprezentují veškerý dostupný materiál, sbíraný ve dvacátých letech minulého století C. Kloučkem a R. Růžičkou. Klouček (1917, 1926) sice uvádí výskyt tohoto druhu

i z mílinského souvrství, nicméně až nálezy dvou neúplných hypostomů, popsáných a vyobrazených Merglem (2006), jednoznačně prokázaly přítomnost lichidního trilobita i v mílinském souvrství. Hypostomy samotné však neumožnily dostatečné porovnání s jedinci známými z třenickeho souvrství a druhová příslušnost byla sporná.

Nový nález neúplného pygidia jednoznačně prokázal přítomnost druhu *Holoubkovia klouceki* i v mílinském souvrství. I když je nalezené pygidium neúplné a není příliš příznivě zachováno, je vyobrazeno a krátce je diskutována jeho morfologie. Reprezentuje však spolu s topotypy z třenickeho souvrství nejstarší známé lichidní trilobity na světě (Sdzuy et al. 2001, Whittington 2002) a má tak mimořádný význam pro porozumění evoluci celého tohoto řádu.

Systematická část

Lichida Moore, 1959
Lichoidea Hawle et Corda, 1847
Trochurinae Phleger, 1936
Holoubkovia Příbyl et Vaněk, 1969

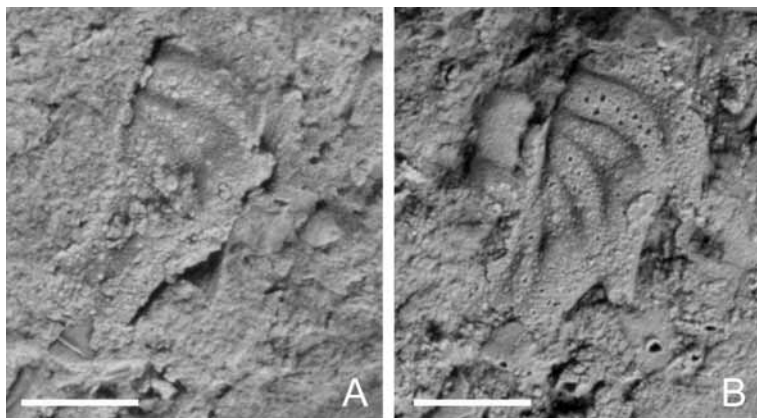
Holoubkovia klouceki (Růžička, 1926)
Fig. 1

Lektotyp: Neúplné pygidium vyobrazené Růžičkou (1926) na tab. 3, obr. 3, vyobrazené a Vaňkem (1959) uložené ve sbírkách Národního muzea v Praze (NM L 11437).

Popis: Viz Mergl (2006).

Nový materiál: Neúplné pygidium.

Popis: Zachován je pouze pravý postranní lalok a okraj osy asi 4 mm širokého pygidia. Patrné jsou dvě pleury vybí-

Obr. 1. *Holoubkovia klouceki* (Růžička 1926), neúplné pygidium, PCZCU 2001; ordovik, mílinské souvrství, svrchní část, lokalita Horní Kvaň, pole. A – kamenné jádro pygidia, B – latexový odlitek negativu pygidia. Délka úsečky 1 mm.

hající do krátkých pleurálních trnů, oddělené mělkými a krátkými interpleurálními rýhami. Postaxiální pár trnů není zachován. Pleurální rýhy jsou krátké a mělké, silně posteriorně zahnuté. Osa je oddělena hlubokými osními rýhami. Patrná je duplikatura s výraznými terasovými liniemi. Povrch pygidia je pokryt hrubou granulací.

Poznámky: Pygidium je svou velikostí nesrovnatelné s lichidními hypostomy známými z mílinského souvrství a nepochybně reprezentuje raně holaspidního jedince s délkou těla okolo 10–15 mm. Velikost a celková morfologie pygidia se téměř shoduje s jedinci ze souvrství třenicického a jednoznačně dokládá přesah druhu z tohoto souvrství do souvrství mílinského. Jediný mírný rozdíl je v méně zřetelné okrajové rýze a okrajovém lemu nového jedince. Tyto rozdíly však mohou být dány způsobem zachování v rozdílném typu hornin. Nepříznivě zachovalé pygidium popsané z vogtendorfského souvrství (Sdzuy et al. 2001), které je faunisticky dosti blízké mílinskému souvrství, má protaženější postaxiální část pygidia.

Výskyt: Barrandien, Horní Kvaň, pole; ordovik, tremadok, mílinské souvrství, svrchní část.

Poděkování.

Výzkum byl podpořen prostředky grantu GAČR 205/09/1521.

Literatura

- KLOUČEK, C. (1917): Novinky z krušnohorských vrstev – d₁α. Část II. – Rozpr. Čes. Akad. Vědy Slovesn. Umění, Tř. II 26, 10, 1–7.
- KLOUČEK, C. (1926): O fauně vrstev krušnohorských – dα. – Věst. St. geol. Úst. Čs. Republ. 2, 190–196.
- MERGL, M. (1994): Trilobite fauna from the Třenice Formation (Tremadoc) in Central Bohemia. – Folia Mus. Rer. natur. Bohem. occident., Geol. 39, 1–31.
- MERGL, M. (2006): Tremadocian Trilobites of the Prague Basin, Czech Republic. – Acta Mus. Natur. Prag., Ser. B, Histor. Natur. 62, 1–2, 1–70.
- RŮŽIČKA, R. (1926): Fauna vrstev Eulomových rudního ložiska u Holoubkova (V Ouzkém). Část I. – Rozpr. Čes. Akad. Věd Umění 35, 39, 1–26.
- RŮŽIČKA, R. (1927): Fauna vrstev Eulomových rudního ložiska u Holoubkova (V Ouzkém). Část II. – Rozpr. Čes. Akad. Věd Umění 36, 60, 1–21.
- RŮŽIČKA, R. (1931): Doplnky k fauně vrstev Eulomových rudního ložiska u Holoubkova (V Ouzkém). – Věst. St. geol. Úst. Čs. Republ., 7, 4, 387–406.
- SDZUY, K. – HAMMANN, W. – VILLAS, E. (2001): The Upper Tremadoc fauna from Vogtendorf and the Bavarian Ordovician of the Frankenthal (Germany). – Senckenberg. lethaea 81, 1, 207–261.
- VANĚK, J. (1959): Čeled Lichidae Hawle et Corda 1847 ze středoevropského staršího paleozoika (Trilobitae). – Bohemia cent., A, 1, 81–168.
- VANĚK, J. (1965): Die Trilobiten des mittelböhmisches Tremadoc. – Senckenberg. lethaea, 46, 4/6, 263–308.
- WHITTINGTON, H. B. (2003): Lichidae (Trilobita): morphology and classification. – J. Paleont. 76, 2, 306–320.

Nový nález artikulovaného exoskeletu trilobita *Spinibole (Spinibole) olgae* Chlupáč, 1966 z Moravského krasu

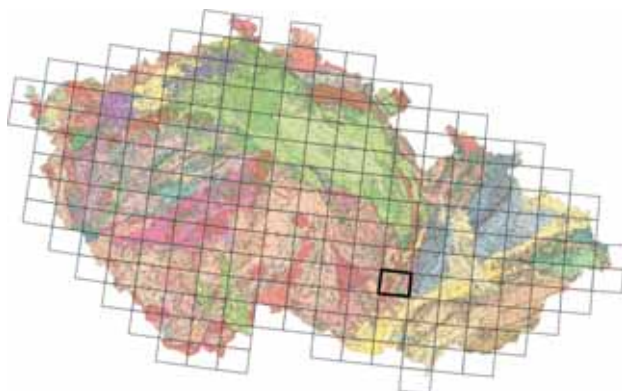
New discovery of an articulated Exoskeleton of the Trilobite *Spinibole (Spinibole) olgae* Chlupáč, 1966 in the Moravian Karst (Czech Republic)

ŠTĚPÁN RAK¹ – TOMÁŠ VIKTORÝN²

¹ Ústav geologie a paleontologie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Albertov 6, 128 43 Praha 2; deiphon@geologist.com

² Černého 18, 635 00 Brno; tomasovec@centrum

(24-32 Brno)

Key words: *Spinibole (Spinibole) olgae*, Lower Carboniferous, Moravian Karst, Březina, trilobites, Czech Republic

Abstract: A unique articulated exoskeleton of the phillipsinellid trilobite *Spinibole (Spinibole) olgae* Chlupáč, 1966 was discovered in the vicinity of Březina village in the Moravian Karst. Newly discovered locality is very important because of preservation of articulated exoskeletons of trilobites that show evidence of calm environments and preservation *in situ* without submarine streams.

V průběhu výzkumů druhého autora v Moravském krasu byl v okolí obce Březiny nalezen unikátní artikulovaný exoskelet phillipsinellidního trilobita druhu *Spinibole (Spinibole) olgae* Chlupáč, 1966.

Dosud byly z Moravského krasu popsány fosiliferní břidlice březinského souvrství pouze ze čtyř lokalit: Březiny, Zbrašova, Údolí Řičky a z lomu Mokrý u Brna. Při výzkumu okolí obce Březiny byl ca 200 m z. od obce, 80 m od j. části pole (GPS souřadnice: N: 49° 16' 37.0" E: 16° 45' 4.3") objeven nový výskyt bohatě fosiliferních poloh tohoto souvrství (obr. 1).